

נולדה בכפר ששמו "קוברסדורף" בבורגלנד – (מחוז באוסטריה) בו היו הרבה מאוד יהודים. נולדה בתחילת המלחמה ב – 1914 . אביה כבר היה בצבא, והם התגוררו אצל סבא וסבתה עד שנת 1920. כשאבא חזר מהמלחמה הם עברו לווינה. בינתיים נולד לה אח ווילמה נשארה בכפר עם סבה וסבתה כדי לגמור כיתה א. כשסיימה הצטרפה להוריה בווינה והמשיכה את ביה"ס שם. כל קיץ הם שבו לכפר לחופשה. (הכפר היה מעין כפר תיירים. היו שם מעיינות מרפא של מים מינרלים). בווינה היו לה שכנות וחברות מביה"ס יהודיות, ובגיל 14 היא הכירה שכנה שגרה לידה, והיא לקחה אותה לתנועת "גורדוניה". עד אז לא היה לוילמה שום מושג על תנועות ציוניות. היא באה ממשפחה מאוד דתית ובחוגים האלה היא לא הסתובבה. בתחילה משפחתה לא התנגדה להצטרפותה לתנועה, אבל כשנודע להם שזו תנועה חילונית אסרו עליה ללכת. וילמה הלכה בסתר (אימה ידעה אבל אביה לא). מאוד נהנתה מהחברות בתנועה, אבל לאירועים יותר גדולים (מסיבות, טיולים ונסיעות) אף פעם לא הותר לה להצטרף. כל שנות נעוריה הלכה לתנועה ולביה"ס. ביה"ס היה מקצועי לתפירה, והיו בו רק בנות יהודיות. וילמה רצתה ללכת להכשרה. אביה התנגד, אימה לא התנגדה אבל לא הייתה בעד. וילמה החליטה על דעת עצמה ומבלי לשתף בהחלטה את אביה (אימה ידעה). ארצה את החפצים והצטרפה להכשרה. אביה כעס מאוד, ובתחילה לא קבלה חבילות ואפילו מענה על מכתבים שכתבה היא לא קבלה. בסופו של דבר אימה שלחה חבילות, ואפילו אביה הוסיף משפט או שניים בסוף המכתב. כשחזרה הביתה הוא קיבל אותה מאוד יפה.

אח"כ הצטרפה למה שנקרה "קיבוץ עירוני". זה היה בווינה במרחק לא רב מביתה. (באותו קיבוץ עירוני היו גם משפ. מנצ'ר, טובה נעם, חיים ורחל רינגל וחיים אדן). אביה התנגד גם לזה, אבל לא יכול לעשות דבר. תנאי אחד הוא כן העמיד – שביום שישי בערב היא תהיה ב "קידוש", וביום שבת בערב ל "הבדלה". תנאי זה לא היה קשה למלא בגלל המרחק הקצר שאפשר היה לעבור ברגל. (היה לזה גם צד חיובי, מכיוון ששם לא כ"כ היה מה לאכול ולפחות ביום שישי בערב היא אכלה ארוחה טובה). באותו קיבוץ עירוני עבדה לפרנסתה, בתחילה במעין משק בית ואח"כ בבית חרושת לתפירת חולצות (יחד עם טובה ורחל ר.). הרבה לא הרוויחו, אבל האווירה הייתה טובה, וזו הייתה תקופה מהנה. כשנכנס היטלר הם הצטרכו לפנות את המקום והתפזרו איש, איש לביתו. וילמה רצתה כל השנים לעלות ארצה, והייתה ברשימה לקבלת סרטיפיקט. ע"מ לחסוך בסרטיפיקטים חיתנו זוגות בנישואים פיקטיביים כדי שסרטיפיקט אחד יוכל לשמש לשני אנשים. וילמה נישאה לאבי. הפרידה מהבית היתה די קשה (אימה היתה חולה ובאמת בשנת 1942 כשוילמה כבר היתה פה אימה נפטרה בווינה). אביה למרות התנגדותו לעליה, ברגע שהיטלר נכנס לווינה הוא כל הזמן שאל את וילמה "נו, מתי את נוסעת, נו מתי?" בער לו שהיא תעזוב ובעצמו הביא אותה לתחנת הרכבת. גם אחיה ברח ועלה ארצה בדרך בלתי לגאלית. את אחיה השני שלחו הוריה בעליית ילדים לאנגליה (אהרון מנצ'ר ז"ל סידר זאת). עד היום הוא באנגליה. את סבתה שגרה אצלם תפסו ושלחו לטרייזנשטט. את אביה ושתי אחיותיה שלחו לרוסיה למינסק (זה מה שווילמה הצליחה לברר דרך הצלב האדום). מה היה בסופם היא לא יודעת. אימה נפטרה ונקברה בווינה.

לארץ הגיעה ווילמה ב – 26.2.1938. שהתה מס. שבועות אצל משפחה בת"א (החפצים שלה לא הגיעו והיא לא רצתה לעזוב בלי חפציה. המשפחה מאוד עזרה בשחרור החפצים שהיו מוסתרים באיזה מחסן), ואח"כ עברה לרמת דוד עם כל הווינאים למעין הכשרה. רצו שהם יישארו, כיוון שכולם עבדו טוב. ווילמה עבדה במטבח. "מאוד אהבו אותי". כולם כבר עברו לנטעים. ווילמה נשארה עוד קצת לסיום סידורים אחרונים במתפרה ע"מ שכל הדברים הנחוצים להם אכן יגיעו ליעדם. גם בנטעים עבדה במטבח עם רות שלח (סלייפר) ואסתר שהם (שטיינהרט). אף פעם לא עבדה בעבודות חוץ. בערב אכלו אוכל חם ובצהריים סנדוויצ'ים. בערבים ישבו בחדר האוכל לבילוי. פה ושם נסעו גם לת"א לקניות. כשרצו לעלות להתיישבות יצחק שלח (סלייפר) ז"ל שהיה המנהיג בדק ומצא את המקום. במאי ביחד עם טובה הן יצאו מנטעים והגיעו לחוליות. היו מעט מאוד אנשים בהתחלה, ולא היה שום דבר. אוהלים וצריף אחד. "כמובן שהכניסו אותי שוב למטבח". אח"כ הייתה אקונומית והייתה נוסעת לחלסה (קרית שמונה) עם דוד זוננפלד ז"ל לקניית מוצרי מזון. היו נוסעים על פרידות. וילמה לא אהבה ללכת לשוק, ועד היום לא אוהבת להסתובב במקומות בהם יש ערבים. "אוהבת להיכנס, לקנות וזהו". כל המצרכים היו עבור המטבח לבישול. בבתים לא בישלו כלום פרט לקפה, וגם זה תמיד בחמולות. אף אחד לא הכין כוס קפה רק לעצמו. זאת תמיד הייתה סיבה לחברותא. (אריה גל- אנגל תמיד היה מכין). אח"כ עבדה קצת במתפרה (שהייתה בפינה של חד"א הישן). "גם הייתי חובשת בלי שידעתי". עוד בילדותה רצתה ללמוד רוקחות, אך מכיוון שאילה היו לימודים ארוכים ויקרים, ולהוריה לא היה כסף, "היינו די עניים" זה לא התאפשר. "תמיד הייתה לי משיכה לבריאות". היה כאן חבר בשם יהודה בז שהיה רופא, והוא רצה את ווילמה כאחות. (לווילמה היה קדחת 13 פעמים). הרחיצה בתחילה נעשתה בירדן, ורק אח"כ בנו את המקלחות. היו תנאים קשים, אבל לא הרגשנו בזה. זה היה טבעי. כשחנה בקרס נכנסה כחובשת, ווילמה יצאה ועבדה עם הנוער הראשון (הנוער של ברכה גלטר) וכמחסנאית יחד. העבודה עם הנוער היתה די קשה. לכולם היו כינים. כולם עזבו – חוץ מברכה. בני שהיה מרכז קניות רצה להפסיק ופנו לווילמה שתחליף אותו. ווילמה די היססה, כי היתה די חלשה עם כסף, אבל אמרו לה שלא תדאג, כי ממילא לאף אחד אין כסף, ואף אחד לא משלם, ובסופו של דבר היא הסכימה. "אז כבר הייתי עם יהושוע ביחסים טובים". יהושוע עבד בקאופרטיב והיא בריכוז קניות. בשנת 1949 הם התחתנו במטולה במתכונת המקובלת של הליכה ברגל עם חליפה ושני עדים לרב עם התרנגולות וחזרה ברגל, ומסיבה צנועה במשק בערב. אח"כ היתה בהריון עם עודד, ומכיוון שלפני ההיריון הזה היו לה שתי הפלות, היא שכבה חודשיים בבית חולים, ואח"כ נכנסה למתפרה לעבוד. (החליפה הרבה בבית התינוקות יחד עם לילו טל - איטליינדר). עודד היה ילד די חולני, והיה לה די קשה לטפל בילד שלה (היתה עדיין מחליפה כאחות). לווילמה אף פעם לא יצא לגור עם משפחה נוספת, וכשנולדו לה הילדים גרה כבר בשיכון א. דורון נולד פחות משנתיים אחרי עודד בלידה מוקדמת. ההיריון היה מלווה בבעיות. הייתה לה שליית פתח וסבלה מדימומים. שכבה בהריון ודורון נולד בניחוח קיסרי. "היו לי שני ילדים, ויהושוע היה תמיד בחוץ בנסיעות. היה לי די קשה.

תקופת הלינה המשותפת היתה קשה. כולם היו צריכים להשכיב יחד, והיה רעש עצום. "אני באותה תקופה סבלתי מכאבי ראש". אם יהושוע היה בבית שלחתי אותו להשכיב. הוא גם הסתדר עם הילדים יותר טוב ממני. היה סבלני יותר. הילדים שלי היו די בסדר. שמחנו כשזה נגמר. הכל השתנה". אבל

ווילמה לא מצטערת על שום דבר שעשתה. הכל היה ברצון, והיה לה טוב. זמנים אחרים. טוב שמשפרים את המצב ומשתנים בהתאם לצרכים.

לכבוד שנת ה – 50 ווילמה מאחלת בריאות ושלום. "הייתי יכולה לוותר על צבא בכלל", אבל לא מאמינה שיהיה בארץ מצב של אי מלחמה. צופה שחורות.

כיום לאחר שיצאה מהמתפרה (מאוד הצטערה שפרידה – תופרת מקרית שמונה גמרה לעבוד. "לעבוד אתה היה ממש כף"). באה בינה והציעה לה לעבוד אתה. ווילמה קפצה על זה בשתי ידיים, כי עבודה עם הרבה אנשים היא לא בשבילה "רעש וזה". כיום היא מאוד מאוד מרוצה. החברים מרוצים. הן מתקנות, מצרות, מרחיבות, תיקים, כיסויים לכל מיני אביזרים. משתדלות לקבל כל עבודה. יכולה כיום לעבוד כמה שהיא רוצה, ושמחה על כך שעדיין רוצה לעבוד וזה כף.